

BUTLLETÍ del GRUP d'ESTUDIS SITGETANS

Any XXXIII

Novembre del 2008

Nº 127

Els monuments importants de Sitges: una altra història

Genís Muntané

El meu nom és Genís Muntané i Estivill, fill d'Antoni Muntané i Sardà i Francesca Estivill i Artal. Tinc 78 anys i he escrit aquestes quatre ratlles perquè he pensat que era el moment d'ordenar les idees, ara que encara guarden la seva frescor i el seu impacte. No sé si interessaran algú, però penso que és un part de la història de Sitges, que no està escrita, que és completament desconeguda i crec que val la pena que en quedi constància.

Hi ha un aspecte del que he escrit en què vull insistir, i és que en totes les compres i vendes dels edificis en què de forma directa he estat involucrat, mai no ha anat a parar a les meves mans cap cosa que pugui semblar una recompensa pels meus serveis. Ni en diners, ni en cap altre aspecte. Només les vint mil pessetes que em van lliurar els senyors Vidal i Quadras, com explico en

el seu lloc. Ja sé que a moltes persones els costarà de creure-ho, però qui em coneix sap amb tota certesa que això és així.

Tota la meva família, des del meu avi Genís, passant pel meu pare, fins a la meva germana, la Rosita Muntané, que és presidenta del Ram de Tot l'Any, i jo hem treballat pel Cau Ferrat des del silenci. Ja sé que el nostre nom no sortirà mai en els documents, però vull ressaltar que la nostra actuació vers al Cau Ferrat, ha sigut d'una profunda dedicació. Mai no hi hem escatimat ni hores, ni afecte i em sento orgullós de poder dir que hem contribuït, sense fer soroll, a aconseguir que el Cau Ferrat i altres edificis siguin avui en dia el que són.

Gener de 2004

EL CAU FERRAT

Es pot dir que en el transcurs de la meua vida, he passat més hores al Museu del Cau Ferrat que a la meua pròpia casa. La història del Museu Cau Ferrat és suficientment coneguda i relatada per molts dels estudiosos sitgetans que l'han posat a l'abast de tothom. El que no se sap és la història amagada, paral·lela a la història coneguda.

El meu avi patern, Genís Muntané i Barnils, nascut a Llinars del Vallès, fou el més íntim amic a Sitges de Santiago Rusiñol, amo, senyor i fundador del Cau Ferrat. La bonhomia i simpatia de l'avi Genís connectà de seguida amb la bohèmia de Rusiñol. Idealistes els dos, l'un va trobar en l'altre un afecte i una com-

panyonia que van dur amb orgull fins al final dels seus dies.

L'avi fou l'home a qui Rusiñol deixà, convertint-lo en el seu home de confiança, les claus del seu museu, amb tota la importància i desavantatges que això comporta. Mai no hi ha haver cap tracte monetari pel servei prestat. Potser la sensibilitat artística que tenia el meu avi i la satisfacció de poder gaudir dels tresors que el Cau Ferrat contenia, servia com a compensació pels seus serveis prestats.

Ei meu avi, al qual no vaig conèixer, morí abans que Rusiñol i deixà el meu pare com a successor en aquest càrrec, càrrec completament voluntari i amb les mateixes condicions, inclòs l'afecte de Santiago Rusiñol. El Museu es podia visitar sense necessitat de pagar cap entrada. Era suficient anar a casa dels meus pares i demanar si els el podien ensenyar. Gairebé mai es negaren a aquestes peticions i potser aquesta és la causa que els meus germans i jo haguem passat molta part de la nostra vida, i sobretot la infantesa, entre ferros vells, vidres diminuts i magnífiques pintures.

Morí Rusiñol i, per voluntat seva, el Cau Ferrat passà a propietat de la vila de Sitges i es va obrir com a museu d'interès públic. Es va formar el Patronat del Museu Cau Ferrat, i aquest i l'ajuntament de Sitges van considerar que el meu pare, Antoni Muntané, havia de continuar al front del museu amb un càrrec remunerat.

Altres persones van entrar a formar part del Cau Ferrat com a guies del museu, formades prèviament pel meu pare, que els informava de la història de cada un dels objectes que contenia. Tot era portat d'una manera molt casolana i propera que va donar molts bons resultats. Recordo que els diumenges, després d'haver-nos passat la tarda pescant, el meu pare i jo anàvem al Cau Ferrat a passar comptes de la recaptació del dia i dels visitants que hi havien entrat.

Quan el meu pare es va posar malalt i no va poder complir amb les seves obligacions, jo, que llavors feia el servei militar a Barcelona, vaig ser l'enllaç entre la Junta de Museus i el Cau Ferrat. Portava la comptabilitat del museu i anava a liquidar a Barcelona, a l'actual Parlament, al parc de la Ciutadella, on la Junta de Museus tenia les oficines.

Passaven els anys i el personal del Cau Ferrat seguia estant en una situació molt precària, a nivell laboral. No tenien dret a la seguretat social ni a la jubilació, perquè no figuraven com a empleats de la Junta de Museus. Aleshores vàrem iniciar amb el senyor Paco Ribes laborioses gestions per a intentar arreglar aquesta anomalia que inquietava a tots. La Junta de Museus tenia una subvenció de la diputació i amb una part d'aquest pressupost es pagava el personal del Cau Ferrat. Les nostres visites a la diputació i a l'ajuntament van ser contínues. Tothom ens entenia però ningú no posava interès en el

reconeixement legal del nostre treball.

Durant anys van anar passant consellers de cultura i es seguia sense trobar solució a les nostres queixes. El personal del Cau Ferrat es feia gran, a alguns la vellesa ja els vencia i la inquietud augmentava per moments. Trobant-me perdut entre tan poca voluntat, se'm va ocórrer escriure una carta al que aleshores era governador de Barcelona, Ibàñez Freire. Als quatre dies d'haver-la enviada vaig rebre una nota de l'alcalde de Sitges, Ferret de Querol, citant-me a l'ajuntament, on m'esperava un alt càrrec de la diputació, el senyor Esquerrà. L'enviava el president de la diputació, Joaquim Buixó d'Abaigar, marquès de Castellflorida, al qual el governador civil havia posat en antecedents. El emotiu de la seva visita era posar fi a aquell estat d'inseguretat que no tenia raó de ser.

El senyor Esquerrà, després d'haver escoltat les meves explicacions, m'indicà que em presentés el dia següent a la diputació a parlar de manera més concreta amb el secretari general, senyor Sentís. En la reunió li vaig lliurar la relació del personal del Cau Ferrat i el vaig posar al corrent de la nostra situació. A partir d'aquí les coses s'acceleraren. Una part del personal es va jubilar amb uns sous pactats i els altres passaren a formar part del personal de la diputació. Estant en el despatx del senyor Sentís, em va venir a buscar el senyor Argüelles, un alt funcionari de la diputació, perquè l'acompanyés a la caixa de pagaments i em lliurà un xec de 100.000 pessetes, perquè les repartís entre el personal del Cau Ferrat. Em va sorprendre la confiança que em demostrà, ja que no va voler que li signés el lliurament del xec.

Aleshores m'ho vaig fer venir bé per assabentar-lo de l'estat del museu, que segons el meu criteri necessitava unes obres urgents de conservació. Interessat pel tema, vam fer ràpidament uns pressupostos que pujaven la xifra d'un milió de pessetes. Aquests pressupostos es varen aprovar i començaren les obres. Vaig haver de desmuntar tot el museu, ajudat pels empleats en el cas dels objectes petits. Per a les coses més pesades vaig haver de llogar un xicot jove, en Jaume Canals. Tot fou traslladat al Maricel de Terra, menys un quadre de Santiago Rusiñol, que porta el títol de 'Sant Benet de Montserrat' d'unes dimensions tan grans que no passava per cap porta, ni finestra. El quadre es va baixar del lloc on encara és penjat actualment i el vàrem col·locar al mig de la sala, amb la protecció pertinent per a la seva conservació.

El pressupost general de reestructuració del Museu el va fer un constructor de Sitges. En el pressupost s'inclouïen el treball de paleta, pintor, manyà i fusteria, desmuntar i muntar de nou i conservar els ferros de forja que tan famós han fet el Cau Ferrat. Aquests ferros es van haver de posar dins d'una banyera amb sosa càustica

ca. Recordo que abans de netejar-los desconeixíem el que després, un cop nets, vam descobrir: les capes d'oli de llinosa i la pols acumulada havien tapat les filigranes forjades que els fa avui dia tan valuosos.

Com a anècdota i per ser fidel a la veritat, he de dir que la neteja dels ferros i la col·laboració de Jaume Canals, la vaig haver de pagar jo, 27.000 pessetes exactament, ja que el constructor responsable de pagar els industrials no se'n va voler fer càrrec. M'agradaria fer un incís i deixar ben clar que la família Muntané, des de l'avi Genís fins a mi, hem invertit tantes hores al Cau Ferrat que si les valoréssim en diners, segur que més d'un es quedaria parat.

El Museu Cau Ferrat ha estat i és per a la nostra família un lligam, com un cordó umbilical, que voldríem que mai no es trenqués. Al Cau Ferrat li devem molts moments feliços i un seguit d'anècdotes que avui dia recordem amb enyorança.

EL MARICEL DE MAR

El palau Maricel de Mar havia quedat tancat des que míster Deering va deixar de venir a Sitges, però en la segona guerra mundial hi va viure el cònsol anglès a Barcelona. Quan el cònsol va deixar l'edifici, la família Deering volia vendre el palau. Van posar un anunci en un diari nordamericà dient que es venia el Maricel i un senyor de Barcelona, que vivia als Estats Units i que tenia una col·lecció molt important d'escultures, es va interessar per la compra de la casa. Es va posar en contacte amb els propietaris i van arribar a un acord amb el pare. Però aquest senyor va morir el dia abans d'anar al notari a signar la compra i l'operació es va trencar.

Míster Deering tenia un nét que era cònsol nordamericà a Turquia i allà va conèixer un català que es deia Salvi Valentí i Vendrell, al qual va comentar que tenia a Sitges el palau Maricel de Mar i que el volia vendre. Salvi Valentí va venir a Sitges a veure el Maricel i li va agradar. Volia posar-hi un hotel-residència de luxe i seguidament va fer una oferta de compra al nét de míster Deering. Van fer tractes, però amb la condició que volia cobrar en dòlars. També, per aquell mateix temps, els Deering van rebre una oferta del senyor Francesc Gòdia, propietari del magnífic museu El Conventet, de Barcelona, per posar-hi la seva col·lecció d'art. Però les negociacions amb el senyor Valentí ja estaven molt avançades i es va acabar de tancar el tracte.

Varen passar mesos i el senyor Valentí no podia fer front, trimestralment i amb puntualitat, als pagaments estipulats, amb l'agreujant que cada dia que passava sense haver fet el pagament, aquest s'incrementava amb un recàrrec de mil pessetes. El senyor Valentí va escriure a Amèrica a míster Deering demanant un ajornament dels pagaments. La resposta de míster Deering fou a través del seu advocat míster Olivant.

Vaig poder llegir la carta i vaig veure que les coses no anaven per bon camí. Aleshores vaig parlar amb el senyor Valentí, proposant-li que si veritablement no podia efectuar els pagaments intentés desfer-se del tracte cercant un comprador a qui pogués interessar el palau. Em va dir que la idea era molt bona i que si jo sabia d'algú que li ho digués. Al cap de pocs dies, a l'acabament de les obres que s'havien fet al Cau Ferrat, va venir a inaugurar-les el president de la diputació, el marquès de Castellflorite, acompanyat pel diputat de cultura, senyor Brugués i dos mossos d'esquadra.

Jo tenia les claus del Maricel de Mar i em vaig posar en contacte amb Antoni Mirabent, aleshores cap de protocol de l'ajuntament de Sitges, perquè posés els dos mossos d'esquadra al portal del Maricel, que jo deixaria obert. Aquesta estratègia va donar els seus fruits ja que el president de la diputació, en passar pel davant del palau i veure'l obert, hi va entrar, i va trobar que l'edifici era prou interessant per a posar-hi el Museu d'Art Contemporani

En aquells dies, va canviar el diputat de cultura, el senyor Brugués, i en el seu lloc va entrar el senyor Berini Jiménez, que també era membre de la Junta de Museus de Barcelona. En una de les reunions de la Junta de Museus, de la qual també era membre el doctor Jesús Pérez Rosales, aquest va oferir a la junta la seva col·lecció particular amb tal que es destinés un edifici per a col·locar-la. El doctor Pérez Rosales pensava que aquest edifici hauria de ser a Barcelona, al carrer de Montcada o als seus voltants. Quan el senyor Berini Jiménez va sentir aquesta magnífica proposta, la va transmetre ràpidament al president de la diputació, el qual no va tardar a venir a Sitges, acompanyat pel doctor Pérez Rosales i el senyor Berini, a veure el Maricel de Mar, per oferir al doctor aquell magnífic emplaçament per a les seves obres d'art.

El lloc va agradar molt al doctor i li va encantar la proposta. Ràpidament es posaren en contacte amb el senyor Valentí perquè els fes el traspàs dels seus drets. Foren unes negociacions gens laborioses, ja que les dues parts estaven interessades a concloure el tracte. Les obres necessàries començaren molt de pressa, i en poc temps fabulosa col·lecció d'obres d'art del doctor Pérez Rosales va venir a ampliar el patrimoni del nostre poble.

EL MARICEL DE TERRA

Ja abans de la guerra, la Junta de Museus de Barcelona posseïa una important col·lecció de ceràmiques i de ferros de forja i va creure convenient cedir-la al patrimoni de Sitges per a completar la col·lecció que hi havia al museu del Cau Ferrat. Per tal que aquesta col·lecció es mostrés amb el respecte que mereixia es feren gestions per llogar una part del Maricel Terra i

poder ampliar així les sales del museu. S'acordà amb els propietaris del Maricel que l'ajuntament de Sitges abonaria el lloguer estipulat i que la Junta de Museus hi portaria les obres d'art.

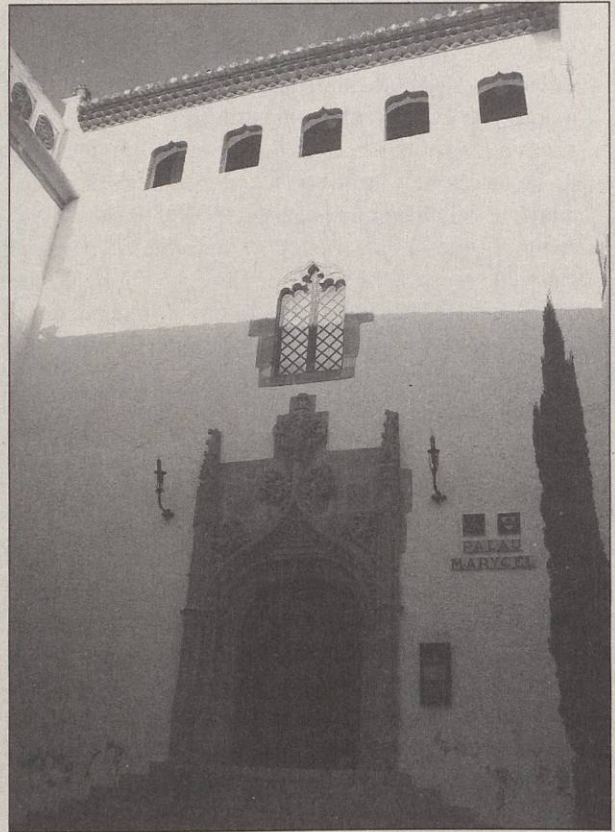
El Museu Maricel s'instal·là i inaugurà l'any 1933. Pocs després esclatava la guerra civil i la incertesa econòmica va portar que no es pagués el lloguer que en principi s'havia acordat. Cal dir que en aquells moments en el museu s'exposava una important col·lecció de quadres del Greco. Naturalment, el propietari reclamava el pagament i insinuava que si no es complia el tracte acordat en el termini previst, caldria desallotjar l'edifici.

Vàrem iniciar conversacions amb la diputació de Barcelona per intentar que es fes càrrec del lloguer, però no fou possible. En aquells moments ocupava el càrrec de secretari de la diputació el senyor Gonyalons que, donada la impossibilitat de pagar el lloguer, va donar ordre de treure les obres d'art del Maricel i deixar l'edifici. El senyor Antoni Almirall i Carbonell era en aquells moments alcalde de Sitges i el senyor Ainaud de Lasarte director de la Junta de Museus. Jo tenia molta amistat amb Josep Artigues, regidor de l'ajuntament, i havent parlat moltes vegades d'aquest tema havíem intercanviat idees sobre com intentar solucionar de manera favorable l'assumpte del Maricel en benefici de Sitges.

En aquells moments vaig tenir, també, la sort de fer molta amistat amb míster Olivant, que era l'apoderat de míster Deering a Espanya. Amb míster Olivant conversàrem moltes vegades sobre la possibilitat de proposar a míster Deering de vendre l'edifici a l'ajuntament de Sitges. La meua intenció era que aquest magnífic edifici no anés a parar a mans estranyes i es corregués el risc de perdre i trencar l'harmonia del Racó de la Calma. Vaig comunicar al senyor Artigues els avenços que havia fet amb míster Olivant, ell va plantejar el tema als altres regidors i van decidir que en la primera reunió de l'ajuntament demanarien un ple per parlar, no del lloguer del Maricel, sinó de la seva compra.

Míster Olivant i jo arribàrem a un acord, per tal de mirar com podia l'ajuntament fer efectiva la compra del Maricel i negociar quina quantitat en podia demanar míster Deering. Després dels tractes entre l'ajuntament i l'apoderat es va acordar que el museu quedaria en propietat de l'ajuntament de Sitges amb el pagament de la quantitat de 2.500.000 pessetes abonades en quinze anys sense interessos, a raó de 166.666'60 pessetes cada any. Aquest tracte incloïa també el que avui és la biblioteca i l'arxiu municipal.

Míster Olivant em va oferir, com a comissió per la venda del Maricel, la casa on avui hi ha Benestar Social, coneguda com de la Lola Anglada, però jo hi vaig renunciar portat pel meu desig que totes aquelles

magnífiques edificacions quedessin per la vila de Sitges. Després em van oferir la casa del carrer de Sant Joan on en aquells moments vivia la senyora Salvadora Comas, la Generala com la coneixia tothom. També hi vaig renunciar. Han passat els anys i ni d'una casa ni de l'altre se n'ha parlat més. Sóc conscient que això que he explicat, el fet de renunciar a una casa que et regalen, és molt estrany, fins i tot incompreensible, però jo sóc així. Després dels anys, parlant-ne amb la meua família m'adono que potser va ser un error.

Podria explicar moltes anècdotes, però m'agradaria incidir en dues d'elles. La primera es va produir amb la venda del Maricel. El nét i hereu de míster Deering, propietari de l'edifici, em va venir a cercar perquè fes d'intermediari entre ell i l'ajuntament. El motiu era que els transmetés la seva intenció de rebaixar 100.000 pessetes del total de la venda si se li permetia emportar-se les rajoles antigues dels claustres. La seva idea em va alarmar, i de moment vaig decidir no dir res. Continuàrem parlant d'altres coses, però quan vaig veure que la seva proposta era seriosa i que semblava decidit a emportar-se-les li vaig dir que de ben segur que en el moment que les arrenquessin el risc que es trenquessin era molt alt i que seria una llàstima, perquè llavors ni els uns ni els altres les podrien aprofitar. Em va mirar fixament i rasant-se el cap em digué: "Bé doncs deixem-ho així". Per sort, les rajoles encara són al lloc on pensem que corresponen i on han de roman-

dre al llarg del temps. La segona anècdota, relacionada amb l'anterior, és que al cap de dos anys va venir al Maricel un antiquari de Barcelona que va oferir per les rajoles 10.000.000 de pessetes.

CAN ROCAMORA

El Maricel de Terra i el Cau Ferrat ja eren propietat de l'ajuntament de Sitges i el Maricel de Mar de la diputació de Barcelona i entremig quedava una casa que havia estat del pintor Ramon Casas. Dita casa va passar per herència a propietat de Maria Àngels Rocamora, filla del marquès de Villamizar i fillola de Ramon Casas. La família Rocamora hi va viure alguns anys, fins que el marquès va morir i la senyoreta Rocamora, trobant-se sola en aquella casa enorme, va decidir posar-la en mans de corredors de finques per vendre-la. En demanava 7.000.000 de pessetes.

Jo tenia les claus de can Rocamora i quan la senyoreta Àngels em va dir que l'havia posat a la venda, li vaig fer l'observació que segurament el seu padrí, Ramon Casas, no hauria aprovat aquesta decisió. Vàrem parlar molta estona i vaig notar que el que jo li havia dit l'havia afectat. Finalment després de molts estira i arronsa va dir que s'ho pensaria i que ja en parlaríem un altre dia. La seva decisió no es va fer esperar, em va citar per dir-me que havia pensat molt en el que jo li havia dit i em va preguntar què em semblava si proposava la compra de l'edifici a l'ajuntament o a la diputació.

Li vaig comentar que segurament era la millor decisió que mai havia pres. Ella ja tenia comprador, però em va dir que si l'ajuntament o la diputació s'ho volien quedar abaixaria el preu considerablement: en lloc de 7 milions de pessetes serien 3.500.000, just la meitat. Ràpidament vaig comunicar-ho al senyor Muller d'Abadal, en aquells moments president de la diputació, el qual va reaccionar favorablement i es van iniciar les gestions per la compra immediata de l'edifici.

La dificultat va sorgir quan la diputació va dir que no disposava de les 500.000 pessetes que s'havien de donar com a paga i senyal a les 24 hores següents al tracte. Quan els senyors Camil Pallars, arquitecte i conservador de monuments, i Falgueres, també de la diputació i antiquari, van veure que, per manca de disponibilitat immediata de diners, la compra no es podia fer, van avançar cada un d'ells 250.000 pessetes per tal de no perdre l'opció a compra. Els senyors Pallars i Falgueres em lliuraren l'import dels diners en xecs perquè els fes arribar a l'advocat i administrador de la senyoreta Rocamora, i al cap de poc temps se li van abonar la resta dels diners.

L'ANTIC HOTEL MIRAMAR

L'Hotel Miramar es van tancar a causa d'una administració deficient. Però el curiós era que tot i això els

administradors que el portaven volien llogar-lo als propietaris, els senyors Vidal i Quadras, per tirar-lo endavant. Els propietaris, però, no van cedir mai a aquestes peticions tot i haver-se de vendre terres i vinyes que posseïen a Sitges per poder sostenir les despeses de l'hotel. Al final el van haver de tancar per manca de rendiment.

Un dia el vicepresident de la diputació, senyor Donadéu, va venir a Sitges per inspeccionar la casa que l'ajuntament havia cedit a la Lola Anglada a canvi de la seva famosa col·lecció de nines. Vaig aprofitar aquesta visita per mostrar al senyor Donadéu l'Hotel Miramar. La portera em deixà la clau i, quan el va veure, el senyor Donadéu va quedar sorprès per les grans possibilitats que oferia l'edifici.

Em va encarregar que parlés amb els propietaris, els senyors Vidal i Quadras, per iniciar la negociació i la possible compra de l'edifici per part de la diputació. Com acostumaven a fer cada any, els senyors Vidal i Quadras es van reunir a Sitges pels voltants de Tots els Sants, ja que tenien el costum de fer resar un respons en el panteó que la família té a Sitges, i vàrem parlar de l'assumpte. A ells també els interessava la venda de l'edifici, i més encara si el comprador era la diputació de Barcelona.

La seva proposta inicial era vendre l'Hotel per 25.000.000 de pessetes. Jo els vaig dir que només els interessos que els donaria el banc per aquests diners, serien probablement superiors als beneficis que treien de l'hotel. Vaig suggerir als senyors Vidal i Quadras que en demanessin una quantitat superior, uns 30.000.000 de pessetes, ja que després, un cop negociessin, sempre estarien a temps de rebaixar el preu.

El senyor Donadéu els va citar a la Diputació per fer una reunió i els vaig acompanyar. La diputació oferia 20.000.000 de pessetes i després de molt estira i arronsa per les dues parts, la cosa va quedar en 25.000.000 de pessetes, que era la quantitat que volien els senyors Vidal i Quadras. Però fins arribar a aquest acord la diputació va tardar a donar fe de vida. Tant va trigar que els senyors Vidal i Quadras, decidits a vendre i interpretant amb el silenci de la diputació que se n'havia desdit, es van posar en contacte amb un corredor de finques anomenat Torrelles, que els va proporcionar una persona molt interessada a adquirir l'edifici. Fins i tot havia donat 6.000.000 de pessetes com a paga i senyal.

Quan la diputació es va assabentar que, després del tracte inicial que havien fet, havia perdut l'opció de compra a causa de la seva demora, va traslladar l'assumpte a l'aleshores president de la diputació, Joan Antoni Samaranch, que es va posar en contacte amb l'alcalde de Sitges, Vicenç Ibàñez Olivella, per preguntar-li que posés els màxims impediments al tancament de la compra. Aleshores, la diputació es va posar d'acord

amb la persona que havia donat els 6.000.000 de paga i senyal i, per compensar-lo d'alguna manera per les molèsties, li va lliurar el que hi havia dins de l'Hotel Miramar, quadres, mobiliari, làmpares, roba, cuberteria, etc. D'aquesta manera l'hotel va passar a ser de la diputació. Per aquesta venda els senyors Vidal i Quadras em van voler donar 20.000 ptes.

En aquells moments es parlava de fer un nou monument a Santiago Rusiñol. Els senyors Vidal i Quadras eren propietaris d'un jardí a la platja de Sant Sebastià que estava en molt mal estat. Jo els vaig demanar que el deixessin a l'ajuntament per a posar-hi el monument. Els senyors Vidal i Quadras el van cedir amb la condició que l'ajuntament no deixés aparcar cotxes davant de la seva casa. L'ajuntament ho va fer així i va posar dos pilons de pedra, un a cada costat, i es va poder fer el monument a Santiago Rusiñol.

CAN FALÇ

En una exposició de pintura que es va fer al Maricel, hi havia un quadre de Santiago Rusiñol, que representava una part de l'hort de Can Falç del qual eren propietàries les senyoretas Rosalia i Josefina Dalmau. Aquestes dues germanes van veure el quadre i em van dir si jo podria treure'n una fotografia per tenir-la de record. Els vaig fer fer la fotografia en color i els la vaig emmarcar.

En anar a portar-la a la seva casa de la Ribera, vaig trobar que no hi eren i que estaven passant uns dies a una finca que tenien a Olivella. Vaig agafar la moto i els vaig portar l'obsequi a Olivella, de manera que les senyoretas van quedar molt contentes amb la meua atenció. Vàrem estar parlant una bona estona de les seves finques i del poc rendiment que en treien. També em van dir que, com que la casa de Sitges estava gravada per Belles Arts, no podien fer res més que intentar conservar-la. Se'm va ocórrer dir-los que per què no intentaven canviar-la amb la diputació per un vitalici, tracte que podria ser beneficiós per a ambdues parts. No els semblà malament i em van dir que si l'oferta era interessant en parlaríem.

Em vaig posar en contacte amb el president de la diputació, el senyor Martí i Jusmet, i em respondre textualment "endavant", que li portés fotografies de la façana de la casa i de l'hort i que, si ho veien interessant, farien un oferta. Tot content, vaig anar a veure les propietàries per dir-los que la diputació hi estava interessada i que se'n podia parlar. Quina va ser la meua desagradable sorpresa quan, després de l'exposició dels fets per part meua, la senyoreta Rosalia, amb molt poca delicadesa, em va dir "molt interès té vostè perquè es faci el tracte, alguna cosa o altra busca".

Em vaig quedar tan sorprès en veure la seva malfiança que, sense contestar-li el que es mereixia, per res-

pecte a la seva edat, només vaig dir "bon dia i que ho passin bé". I me'n vaig anar. S'ha de dir que ja sabia que la senyoreta Dalmau tenia un caràcter molt especial, però mai no m'hauria pensat que, coneixent la meua família de tota la vida, hagués pogut pensar de mi una cosa així que ni tan sols m'havia passat pel cap.

Al cap d'uns anys varen anar a buscar a una persona que encara viu a Sitges, perquè els fes la gestió que jo havia començat i que, naturalment, va arribar a bon fi. La vida ensenya moltes coses, però la veritat és que jo em sembla que no n'he après gaire.

EL PALAU DEL REI MORO

La casa anomenada palau del Rei Moro, al carrer d'en Bosc, era propietat dels senyors Garcia Munté. En aquella època el meu cosí Magí Pañella treballava a casa del senyors Garcia Munté, i un dia, parlant amb el Magí, li vaig insinuar que parlés amb ells perquè cedissin la casa, que feia molts anys que estava tancada, a la diputació o a l'ajuntament. En Magí els ho va dir i el senyor Garcia-Munté no ho va trobar malament, però va comentar que també havia regalat els terrenys on avui hi ha les cases dels pescadors i havien trigat molts anys a edificar-les, i que no volia que passés el mateix amb el palau del Rei Moro. Que volia saber a que es destinaria la casa.

En aquella època, feia poc temps que s'havia obert el

Museu Pérez Rosales. Un dia va venir a Sitges el doctor Pérez-Rosales acompanyat d'un senyor que era col·leccionista de vestits d'època i que tenia una col·lecció similar a la col·lecció de vestits Rocamora de Barcelona. Amb ells va venir el senyor Berini, que era el diputat de Cultura. Visitaren la casa del senyor Garcia-Munté i després varen anar a dinar a la Masia, on el vàrem convèncer que deixés la seva col·lecció a la Diputació. El senyor Tolosa hi va accedir, i volia que la seva col·lecció anés a parar a Sitges, però mentre es discutia on es situaria la col·lecció, el senyor Tolosa va morir, sense haver fet constar al seu testament el lloc a on volia que anés la col·lecció. Al final va anar a parar a Terrassa.

LES ESCALES DE LA PUNTA

Un dia estàvem l'alcalde de Sitges, Jordi Serra, i jo al Baluard i vàrem parlar del mal estat de les baranes i dels bancs que hi ha a les escales de la Punta, i de la manera que es podia arreglar. Jo em vaig oferir a fer-ho. Vaig fer deu motlles i deu models diferents, perquè hi havia algunes parts de les quals no quedava pràcticament res, però mitjançant fotografies antigues vaig intentar fer-les tal com eren en principi. Les cistelles amb fruits les vaig fer com vaig creure que havien estat. Per a fer tot això vaig trigar més de mil dues-centes hores, sense cap interès econòmic. Això sí, l'ajuntament em va comprar el material necessari per fer el motlles.

Articles...

Francesc Parra i Mestres

Una de les publicacions catalanes de finals de segle XIX i que podem considerar gairebé local pels seus vincles amb Sitges és "La Llumanera de Nova York", revista ja estudiada en aquest butlletí del Grup d'Estudis Sitgetans, tant per part d'Ignasi Mª Muntaner (Novembre de 1976, núm. 4) com per David Jou i Andreu (Agost/Novembre 1988, núm. 45/46), on es fa esment de les vinculacions entre la publicació i Sitges. El número 49 de "La Llumanera de Nova York", que data del maig de 1879 va ser un número especial dedicat a les dones catalanes i redactat exclusivament per elles, segons indica l'encapçalament. Entre els seus articles en trobem un, datat a Sitges el 17 de maig de 1978, amb el títol De quin color son las cosas? firmat per "Remey" de Miró i Argenter, cosina del que va ser director de la revista, Artur Cuyàs. El reproduïm respectant l'ortografia original.

¿DE QUIN COLOR SON LAS COSAS?

*En este mundo traidor
nada es verdad ni mentira:
todo es según el color
del cristal con que se mira*

CAMPOAMOR

Segons l'acertada expressió d'un frare espanyol, "la imaginación es la boija de la casa", y desde q'un dia vaig llegir al bon frare sempre que s'ha parlat de aquella facultat de l'ànima me l'he representada ab gran esglay baix la figura de una dona escabellada, de mirar brillant pero estraviat, tenint en la mà y fentlos passar

segons sos capritxos per devant d'una llanterna màgica, cent vidres de colors al través dels que veyem tristes, o alegres, agradables o repulsives, todas las cosas qu'ens rodejan. ¡Veyeu quina llástima de haber de tenir dins del Palau de nostre cap semblant dueñilla de la nostra ditxa!

Preocupada per ideas tan poch tranquilisadoras, y espantada recordant aquell ditxo "Deu te'n guard d'un boig en un lloch estret" (y tothom sab quant estret es lo lloch que l'enteniment ocupa) vaig tenir la sort de que arribés a la meua mà la recepta d'uns polvos que presos al matí á determinadas horas, tenian la estranya virtut de tenyir del seu color los vidres que la fantasia fa passar per devant de la llanterna del nostre enteniment.

Prompte vaig voler provarlos; pero me vaig llevar tart perque habia anat al llit a altre hora, y sols podia pendre los polvos de color gris. ¡Déu meu! encara recordo la tristesa, lo mal humor d'aquell dia! Si miraba lo cel ja podem comprendre quin color tindria! lo mar y la terra eran monótons y tristos; tot me molestava, tot me ofenia; las amigas eran pesadas, y las feynas costosas; recordaba'l passat y'l veyea sembrat de espinas, y l'esdevenir se'm representaba negre com a gola de llop o com una nit de fosca...

Al dia següent me va tentar la curiositat a pendre uns polvos que tenian un color mesclilla estranya de groch y violat. ¡Quan amarchs eran! Ab tot y axò no vaig deixar de passar un dia divertit. Tot ho veyea ridícol... tot, desde los llarchs faldons de la levita del meu promès, fins a la mirada llanguida del treballador que enrahonaba ab la minyona de casa, y desde lo moviment alternatiu y acompassat de las camas dels que passaban pel

carrer fins la espresió severa del senyor alcalde que presidia l'ajuntament detràs de una professó... tot, repetesch, tenia un matís tan ridícol que m'havia de pessigar lo bras per no riurer dels actes mes sèrios de la vida humana.

L'endemà me vaig llevar de bon hora; prech un altre paper a la ventura, era de color roig: una suau calor se estengué per tot lo cos, despres un afany indefinible y un entusiasme inesplicable fins per las cosas mes petites... la mirada del promés de la minyona me revelaba una ditxa y un sentiment que qui sab si no sentia... la música m'arrebataba fins al deliri, la poesia me trasportaba fins al cel, y jo no sé que vaig dirli al meu promès que tan fàcilmente va olvidar las burlas del dia abans.

Pero quant vaig sentirme verdaderamente felissa fou lo dia que vaig provar los polvos *de color de rosa*. Mes heu de saber, que segons la prescripció que's llegia a damunt del paper, hi habia que pendre algunas precaucions perque fessen l'efecte desitjat. Ja era de pensar! debian pendre's a la sortida del sol, habent anat a dormir dejornet lo vespre avans; durant lo dia no habian de quedar enrera las feynas y sobre tot debia procurarse alivar alguna persona que patís, per medi de la llimosna y de bons concells... ab una paraula era precis estar

contenta de si mateixa: mes en cambi ¡quina ditxa, cap núvol enterbolia lo brillant camp del pervenir que tenia un bell *color de rosa!*... somnis daurats d'una ánima pura venian a acariciarme si m'endormia; falagueras ilusions fean glatir lo meu cor si desperta somiaba... fins la mateixa pobresa veyea per son costat bonich, descubrint en ella goigs y encants que la feyan seductora...

Ja ho veyeu, doncas, lectoras estimadas: la nostra ditxa consisteix en mirar las cosas baix cert color, puig *tot es del color del vidre al traves del que's mira*.

Jo no puch oferirvos la recepta dels polvos misteriosos: la vaig perdre fa algun temps; pero en cambi vos diré que quasi no són necessaris. Tením un altre medi de obligar a la imaginació a procurarnos la ditxa, y es la *voluntat*: "voler és poder", diu un escriptor d'un nom tan estrambòtich que no me'n puch recordar, mes per voler de veras es precis educar la voluntat y fer alguns sacrificis, y *per a poder ser felissas* es precis voler d'aquesta manera ser virtuosas, activas y resignadas... sols aixís ho veureu tot de *color de rosa*.

REMEY [DE MIRÓ I ARGENTER]

Sitges, 17 de maig de 1878

**Aquest número ha estat
publicat amb l'ajuda de**

Caixa **Penedès**